

Hudební občasník plzeňské diecéze

Absolventi Kurzu pro amatérské chrámové hudebníky převzali své závěrečné certifikáty

Ti, kdo byli přítomni diecézní pouti 3. září 2011 v klášteře Teplá, jistě zaregistrovali, že se jí zúčastnila rovněž organizovaná skupina varhaníků Plzeňské diecéze, která svou přítomností dala najevo hudebním doprovodem bohoslužby slova při mši svaté, a to jak hrou na varhany, tak zpěvem. Chtěla bych Vám tímto přítomnou skupinu varhaníků přiblížit.

Když se varhaník ze západních Čech před třemi lety zajímal o možnost získání nějakých informací z hudební liturgické oblasti, měl možnost pouze týdenního varhanního kursu v Tachově či týdenní školy duchovní hudby známé pod názvem Convivium v Želivě. Co se týká dlouhodobějšího vzdělávání, nejbližší možností byl kurs pořádaný Arcibiskupstvím pražským. Tento kurs byl dle propozic pořádaný během školního roku, převážně o víkendech, což je pro varhaníka, kterému je hraní koníčkem a mimo tuto zájmovou činnost studuje či je zaměstnán, ideální. Praha je sice pro většinu varhaníků Plzeňské diecéze vzdálena o 100 km dál než Plzeň, ale když máte o takový kurs opravdu zájem a je to realizovatelné, je chuť to zkusit.

Odvážnému štěstí přeje. A tak při bližším informování se jsme obdrželi (ti, co šli za poznáním touto cestou, ostatní se dozvěděli o kursu většinou z pozváněk) informaci o tom, že kurs s obdobným zaměřením by se mohl za půl roku začít konat rovněž v Plzni. Opravdu tomu tak bylo. V lednu 2009 jsme přišli předvést

své varhanní, pěvecké a teoretické dovednosti a od února 2009 už jsme se účastnili jedenkrát měsíčně pravidelných sobotních celodenních kursů zaměřených na hudební teorii, organologii, liturgii, zpěv a dirigování. Dvakrát do měsíce jsme měli individuální hodiny varhan a skupinovou výuku zpěvu.

Našimi lektory byli MgA. Markéta Schley-Reindlová (výuka varhan, dirigování a hudební teorie), prof. Jitka Chaloupková (výuka hudební teorie a hry na varhany), MgA. Miroslav Pšenička (liturgie a její

hudební doprovod), Mgr. Petr Strnad (výuka zpěvu), Ing. Jiří Reindl (výuka organologie), přechodně P. Christian Pšenička OPraem (výuka varhan, liturgika). Přizvaní byli i další odborníci na jednodenní přednášky – Mgr. Jiří Hodina na gregoriánský chorál, Michael Pospíšil na roráty a jiní. Všem jim patří náš velký dík za jejich obětavou práci.

Kurs byl zájmový, ale „bez práce nejsou koláče“ – ani ty varhanické. Abychom se něco naučili, bylo třeba i domácí přípravy. Několikrát do roka byla naplánovaná

tzv. „přehrávka“ (tj. každý, včetně vyučujících, zahrál žalm, píseň, část ordinária či varhanní skladbu, ostatní přítomní zpívali či poslouchali) a v červnu každého roku se konalo „Setkání varhaníků“ s varhaníky evangelického sboru v Plzni a s varhaníky pražského varhanního kursu. V létě se konalo týdenní soustředění na Svaté Hoře s intenzivní hudební náplní střídanou modlitbou a oddechem na tomto poutním místě. První ze dvou školních roků byl v červnu 2010 ukončen ročníkovou zkouškou, druhý v červnu 2011 závěrečnou zkouškou. Počáteční půlrok byl tzv. zkušební = prémie pro první účastníky.

Tyto vzpomínky nám probíhaly hlavou v klášteře Teplá, kde jsme v závěru mše sv. obdrželi z rukou otce biskupa Františka Radkovského certifikáty o absolvování kursu. Bylo to krásné a důstojné zakončení.

Nyní již aplikujeme své poznatky do praxe, někdy i s trochou obavy, jak věřící naše pokusy či změny přijmou, ale vyzkoušeli jsme, že zmíněné přísloví platí i obráceně. Naše práce je třeba i koláčem v podobě spokojenosti přítomných odměněna, a hřejivým pocitem toho, že jsme hráli a zpívali k chvále Boží tím nejlepším způsobem, jakým dovedeme, je koláč upečen. A takový koláč je zdrojem síly zmáčknout klávesy i pedály!

Vlasta Čejková, účastnice kursu
z farnosti Domažlice

Nový varhanní sál pro výuku hudebníků plzeňské diecéze

RORÁTY PŘI LITURGIÍ

v katedrále sv. Bartoloměje v Plzni každou neděli adventní při mši svaté v 7.00

Se zpěvem rorátů začínáme již v 6.45 před mší svatou. Roráty pak budeme zpívat i v průběhu celé mše. Každý z účastníků mše dostane zpěvníček a bude se moci zpěvu sám aktivně zúčastnit. Roráty se skládají z písní a chorálů. Písně zpívá celé shromáždění a chorály mužská schola. I v letošním roce bude zpěv rorátů doprovázet poměrně početná skupina hudebníků. Srdečně Vás zveme ke zpěvu rorátů a těšíme se, že budeme moci společně oslavovat Boha zpěvy, kterými Boha chválili již naši dávní předkové a které nic neztratily ze své krásy, působivosti, hloubky a sdělnosti.

„Roráty patří jako čistý a vroucí výraz mariánské úcty našich předků po stránce hudební k nejkrásnějším výtvorům duchovní písně vůbec“, napsal dr. Dobroslav Orel (1870-1942), význačný hudební vědec a znalec duchovní hudby.

Je to přesně rok, co se Kurz pro amatérské chrámové hudebníky plzeňské diecéze těší z nového varhanního sálu v prostorách římsko-katolické fary ve Františkánské ulici v Plzni. Celé křídlo bývalého františkánského kláštera bylo v létě 2010 zrekonstruováno a patří nyní výhradně hudebníkům – varhaníkům, zpěvákům, sbormistrům, organologům. Sál zdobí nejen nový parket a historická okna s krásným výhledem přímo do klášterní zahrady, ale i třímanuálové cvičné varhany systému UNIT, zakoupené od hudební fakulty Akademie múzických umění v Praze. Na tyto varhany mají vzpomínky zejména oba vyučující plzeňského kursu – Markéta Schley-Reindlová i Miroslav Pšenička, kteří během studií na HAMU právě na tomto nástroji pilovali své zkuškové programy. Zároveň s varhanním sálem byla zrekonstruována i přilehlá místnost, která slouží jednak jako kancelář hudebníků, jednak jako místo pro porady a setkání. Potkat se zde můžete s vyučujícími plzeňského varhanního kursu, oběma organology plzeňské diecéze či se členy obecně prospěšné společnosti Ars Christiana.

Vše toto by samozřejmě nebylo možné zrealizovat bez velkorysé finanční podpory. Těto se nám dostalo od partnerské diecéze Regensburg, která darovala v roce 2010 plzeňskému biskupství částku ve výši 11.000 euro. Ta byla použita na výdaje spojené s rekonstrukcí výše uvedených prostor, na nákup, přestěhování a následné sestavení varhan UNIT a ještě zbylo na vybavení sálu: 25 židlí, skříň na noty, kancionály, mešní zpěvy.

V této souvislosti bych ráda poděkovala i bývalým kurzistům, panu ing. Václavu Kellnerovi za darování nové tiskárny do hudební kanceláře, Daniele Karliczekové za ušití závěsů do našeho notového archivu, i dalším, kteří pomáhali se stěhováním varhan a byli nápomocni varhanáři Petru Fišerovi při sestavování nástroje. Velký dík patří i všem dalším, kteří se zasloužili o to, že máme nové a krásné prostory pro výuku i muzicirování, a přispěli tím k podstatnému zlepšení podmínek pro výuku a vzdělávání hudebníků plzeňské diecéze.

Markéta Schley-Reindlová

Plzeňské varhany u františkánů aktuálně

Většina ctitelů královského nástroje v Plzni a okolí zná varhany františkánského kostela Nanebevzetí Panny Marie. Jistě znají i jejich současný neutěšený technický stav. Pro osvěžení paměti uvedu základní fakta o tomto nástroji:

Varhany byly postaveny světoznámou firmou Rieger z Krnova v roce 1935. Prospekt varhan (čelní, zdobná část varhanní skříně) je mnohem starší. Pochází z varhan postavených zde roku 1771 významnými tachovskými varhanáři Antonínem a Františkem Gartnerovými (otec a syn). Firma Rieger koncipovala svůj nástroj tak, aby vyhověl nejen potřebám liturgickým, ale též koncertním. Varhany mají ve třech manuálech a pedálu celkem čtyřicet znějících rejstříků. Spojení hracího stolu se vzdušnicemi a píšťalami je řešeno tehdy moderní pneumatikou výpustkovou trakturou. Technická i zvuková kvalita nástroje měla velmi vysokou úroveň, dlouhou dobu byla i poruchovost velmi nízká. To vše vytvářelo dobré podmínky pro konání varhanních koncertů, jež se těšily u hudbymilovné plzeňské veřejnosti dlouhá léta velké oblibě. Z ideologických důvodů byly ale v roce 1972 zakázány. Po roce 1989 se opět tradice varhanních koncertů obnovila, od roku 1993 ale veškeré koncertní aktivity ustaly pro naprosto neuspokojivý technický stav nástroje.

K tomu, aby nástroj mohl opět bez omezení sloužit bohoslužebným, ale i koncertním účelům je nutno provést jeho generální opravu. Po celou dobu existence varhan nebyl totiž nástroj zevrubně opraven a to je na pneumatikou trakturu neskutečně dlouhá doba. Finanční náklady potřebné k uskutečnění této akce jsou při dané velikosti varhan příliš vysoké a převyšují možnosti plzeňské farnosti.

V polovině roku 2007 se poprvé sešli zástupci plzeňských varhaníků a dalších zainteresovaných osob k dohodě o strategii k získání finančních prostředků. V té době již byly k dispozici odhady nákladů na tuto opravu od renomovaných varhanářských firem. V témže roce byla založena veřejná sbírka a započal cyklus benefičních koncertů, který probíhá dosud. Jejich cílem je nejen získání potřebných financí, ale i seznámení hudbymilovné plzeňské veřejnosti a potenciálních sponzorů s touto akutní potřebou.

V polovině roku 2009 se na kontě shromáždilo okolo 450 000 Kč. Vzhledem k tomu, že stav nástroje začal být na hranici použitelnosti i pro liturgické potřeby, rozhodla vytvořená komise započít první etapu opravy v co nejkratší lhůtě s využitím již shromážděných finančních prostředků.

Dalším důvodem pro zahájení opravy bylo povzbuzení zájmu sponzorů o pokračování sbírky. Dosavadní informační vakuum a menší počet akcí pro veřejnost způsobil stagnaci přírůstků finanční sbírky.

V roce 2010 byly osloveny tuzemské i některé německé varhanářské firmy k podání nabídek na opravu varhan. Do užšího výběru se dostaly tři nabídky renomovaných firem, které mají zkušenosti s podobnými varhanami stejného pneumatického systému, mají dobré reference a zaručují tak velkou pravděpodobnost další dlouhodobé bezporuchové funkce varhan.

Porovnáním technické úrovně nabízených prací a jejich ceny u výše uvedených tří firem zvítězila jako nejvýhodnější nabídka německé varhanářské firmy Wolfgang Eisenbarth GmbH z Pasova.

Veřejnou sbírkou nashromážděné finanční prostředky, jak již bylo řečeno, nestačí na opravu celých varhan, provede se proto v první etapě kompletní generální oprava pouze hlavního stroje. V současné době je k dispozici na kontě okolo 700 tisíc Kč.

Po podepsání smlouvy s dodavatelem se v říjnu letošního roku rozběhly práce. Varhanáři demontovali ze vzdušnice hlavního stroje všechny píšťaly, píšťalové věšáky a lavičky, píšťalnice, tónové taštičky, rejstříkové ventily. Jednotlivé součásti pneumatické traktury si varhanáři odvezli do dílny k opravě či vyrobení kopií. Dobrovolníci vyčistili demontované píšťaly a další díly varhan. V současné době již opět varhanáři pokračují v práci na kůru františkánského kostela, s dokončením 1. etapy opravy se počítá koncem letošního listopadu.

Věříme, že výsledky první etapy podnítí sponzory ke zvýšené aktivitě, abychom se mohli těšit na úplné dokončení opravy varhan a na pokračování přerušené dlouholeté tradice varhanních koncertů „u františkánů“.

Bližší informace o sbírce naleznete na webových stránkách www.ovp.estranky.cz. Číslo účtu, na který lze posílat finanční dary je: 176 545 151/0300.

Ing. Jiří Reindl, diecézní organolog

listopad 2011

ADVENTNÍ PŮLHODINKY

varhanní improvizace

10. jubilejní ročník

katedrála sv. Bartoloměje

neděle v 15 hodin

27. 11. – Miroslav Pšenička

4. 12. – Jaroslav Tůma

11. 12. – Jakub Janšta

18. 12. – Jaroslav Vodrážka

pondělí 28. 11. v 19 hodin

katedrála sv. Bartoloměje

Roráty aneb radostné zpěvy doby adventní

soubor RITORNELLO

vstupné je dobrovolné

pondělí 12. 12. v 19 hodin

kostel Nanebevzetí Panny Marie - „U Františkánů“

ADVENT VE STŘEDOVĚKÉ KATEDRÁLE

TIBURTINA ensemble

prestižní soubor ženské scholy

zabývající se interpretací gregoriánského chorálu

vstupné 200 Kč / 100 Kč

neděle 25. 12. v 16 hodin

- katedrála sv. Bartoloměje

Sváteční nešpory s účastí biskupa Mons. Františka Radkovského

neděle 1. 1. 2012 v 16 hodin

- kostel Nanebevzetí Panny Marie

Benefiční varhanní koncert na podporu opravy varhan „U Františkánů“

Adam Viktora - varhanní positiv

Gabriela Eibenová - soprán

Ars
CHRISTIANA o.p.s.

koncerty pořádá Ars Christiana o. p. s.
za podpory Úřadu městského obvodu Plzeň 3
a Nadace Život uměle

MĚSTSKÝ
OBVOD PLZEŇ 3

reincar

**CHRÁMOVÉ SBORY A SCHOLY
PLZEŇSKÉ DIECÉZE SE OPĚT
SEŠLY PŘI SPOLEČNÉM
VYSTOUPENÍ**

Intenzivní kurz pro varhaníky na Svaté Hoře

13. ročník Setkání chrámových sborů plzeňské diecéze, které se za léta svého konání stalo již tradiční podzimní hudební akcí v západních Čechách, proběhlo letos v sobotu 8. října 2011 v Domažlicích za účasti čtrnácti hudebních těles interpretujících liturgickou hudbu.

Setkání zahájila mše sv. v domažlickém klášterním kostele celebrowaná plzeňským biskupem Mons. Františkem Radkovským, při níž zněly zpěvy gregoriánského chorálu v podání plzeňské Scholy Cantorum. V odpoledních hodinách proběhla tamtéž jako každoročně přehlídka sólových vystoupení, při nichž jednotlivé sbory předvedly ukázky ze svého repertoáru a mohly se tak vzájemně inspirovat a vyměnit si zkušenosti. Jak je u chrámových sborů plzeňské diecéze obvyklé, jejich repertoár byl i letos velmi široký, zahrnoval duchovní hudbu od skladeb středověkých autorů až po současné, z nichž nejčastěji byl zastoupen český skladatel a varhaník Bohuslav Korejs. Sborem s nejdelší tradicí byl bezesporu Chrámový sbor Klatovy, za ním následovala šestatřicetiletá plzeňská Schola u redemptoristů, která se letos výrazně zapsala mimo jiné do oslav stého výročí posvěcení domovského kostela sv. Jana Nepomuckého, řečeného „u redemptoristů“. Mnohé zúčastněné sbory naopak zpívají teprve několik let, nicméně i jejich úroveň se ukázala jako vysoká. Byly zmíněny i problémy, na které při své činnosti některé sbory narážejí, ale jak se nakonec účastníci setkání shodli, radost ze zpěvu k Boží chvále těžkosti pomáhá překonat.

Doposud každé Setkání chrámových sborů plzeňské diecéze vrcholilo monumentálním společným koncertem všech zpěváků a ani letos tomu nebylo jinak. Domažlickým arciděkanským chrámem, plně obsazeným hudbymilovným publikem, se nesly melodie mistrů dob dávnych, jako např. V. A. Michny, J. P. Palestriny či J. S. Bacha, ale i skladatelů poměrně nedávnych či současných, ať už A. Brucknera, F. Fresi či již zmíněného B. Korejse. Koncertu se zúčastnil také biskup Mons. František Radkovský a nahlas ocenil těžko změřitelnou píli a trpělivost jak sbormistrů, tak všech zpěváků, kteří svůj volný čas obětují hudbě oslavující Pána Boha a kteří zároveň dokazují, že kvalitní interpretace mistrovských děl nemusí být jen záležitostí významných chrámů a školených hudebníků.

Alena Ouředníková

byl zahájením našeho vzájemného dvouletého doprovázení varhanním kurzem nás kurzistů a našich milých, obětavých a trpělivých lektorů. Zároveň jsme měli možnost setkat se zde i s o rok zkušenějšími kolegy z pražské skupiny. Vzhledem k náplni kurzu je slovo intenzivní skutečně přiléhavé, neboť byl naplánován tak dobře, že každý člen, pokud chtěl, mohl smysluplně využít každou chvíli, kterou měl k dispozici. Byl pro nás připraven týden, kdy jsme společně prožívali krásu liturgie při zpívaných hodinkách, vyslechli jsme vynikající přednášku o liturgické hudbě, byli jsme horlivě a spravedlivě vyučováni o jedinečném místě gregoriánského chorálu v bohopotě, dozvěděli jsme se díky rozsáhlému a fundovanému výkladu našeho organologa o funkci varhan, absolvovali jsme velmi zajímavé hodiny hlasové výchovy. Naši lektori vyhlásili pro odpoledne určené k rekreaci improvizací soutěž pro družstva o nejlepší ciacconu. My začátečníci jsme byli zpočátku sice bezradní, ale díky našim zkušenějším pražským kolegům a jejich pomoci se vydařilo velice zábavné odpoledne a ještě lepší večer strávený v družné a přátelské atmosféře.

Celý týden zároveň probíhala společná příprava na zkrášlení liturgie nedělní mše svaté, celebrowané otcem biskupem – denně jsme věnovali mnoho času a námahy při nácvičce zpěvu pro tuto příležitost, kterou vyvrcholilo naše společné dílo k veliké radosti všech zúčastněných. Považuji tento kurz za organizačně velmi dobře zvládnutý. Při vši náročnosti byl zároveň dostatek prostoru pro odpočinek, mnoho zajímavých setkání a rozhovorů ve zdravé atmosféře milých přátel.

Smysl tohoto týdenního kursu bych asi nejlépe vyjádřila slovy našeho přednášejícího – totiž že by v nás měl vyvolat „zdravou předpřipravenost“ k hlubšímu chápá-

ní vznešenosti a krásy liturgie, a zároveň k radosti z účasti na ní. Vždyť fakt, že účastí na liturgii vstupujeme do nadčasového proudu chvalozpěvu konaného před Boží tváří, je příliš závažný a závazný. Myslím, že jsme byli v tomto duchu velmi významně motivováni a s elánem jsme se pustili do práce.

Týden strávený na letošním intenzivním kurzu na Svaté Hoře byl pro mne nabit dojmy jak z nových poznatků ze všech obsažených přednášek, tak z přátelského prostředí uprostřed krásné liturgické a duchovní hudby. Velice jsem si užívala zpívané ranní chvály doprovázené panem MgA. Pavlem Šmolíkem. Okouzující byla též trpělivost pana MgA. Miroslava Pšeničky a paní MgA. Markéty Schley-Reindlové při nácvičce písní a ordinária ke mši svaté. Celý týden jsme vlastně strávili uprostřed svatých textů, neustále jsme se zabývali Božím slovem díky pilování liturgických zpěvů – a to vytvářelo základní jádro a jednotící princip našeho společného díla i přes naše různé individuální rozdílnosti. Také musím zmínit velice milý moment společného trávení času při dobrém jídle v nádherném barokním refektáři. A tak bych ráda poděkovala všem, kteří obětovali svůj čas a námahy, aby nám, amatérským varhaníkům, zprostředkovali takové krásné zkušenosti a motivovali nás k co nejlepší službě. Ještě jednou díky paní Markétě a panu M. Pšeničkovi, kteří celý kurs moudře připravili a vedli, všem přednášejícím – P. Christianu Pšeničkovi OPraem, panu ing. Jiřímu Reindlovi, panu MgA. Jiřímu Holinovi, paní Lence Pištěcké, panu Pavlu Šmolíkovi a všem, kteří měli díl na této zdařilé akci.

Vladimíra Falkenauerová,
účastnice Kurzu pro amatérské chrámové
hudebníky plzeňské diecéze